

Reglamentas Briuselis I (nauja redakcija) – laikinosios apsaugos priemonės, pripažinimas ir vykdymas – ir Europos vykdomasis raštas¹

Prof. Etienne Pataut, Paryžiaus I Sorbonos universitetas

Atvejo nagrinėjimas

Kompiuterių bendrovė „Info“, kurios oficiali buveinės vieta yra Varšuvoje, sudaro sutartį su „Auditur“, kurios oficiali buveinės vieta yra Hamburge. Pagal šią sutartį „Info“ turi sukurti atitinkamą apskaitos programinę įrangą ir ją įdiegti „Auditur“ kompiuteriuose. Sutartyje numatytas susitarimas dėl Hamburgo teismo jurisdikcijos.

Pirmieji bandymai atliekami praėjus keliems mėnesiams ir paaiškėja, kad programinė įranga neveikia tinkamai. „Info“ įsitikinimu, „Auditur“ specifikacijos buvo neaiškios ir tai sukėlė bereikalingus vėlavimus. „Auditur“ nepatenkinta sutarties rezultatu, atsisako sumokėti jos kainą ir pageidauja sutartį nutraukti. „Auditur“ iškelia bylą Hamburgo teismuose. Hamburgo pirmosios instancijos teismas priima dokumentą dėl bylos iškėlimo, tačiau adresas yra neteisingas ir „Info“ niekada šio dokumento negauna. „Info“ į teismo posėdį neatvyksta ir 2018 m. sausio mėn. Vokietijos teismas priima sprendimą šiai šaliai nedalyvaujant.

Tačiau pranešimas apie sprendimą išsiunčiamas teisingu adresu. Sprendime sutartis pripažįstama nutraukta ir „Info“ priteisiama sumokėti „Auditur“ žalos atlyginimą.

„Info“ sprendimo vykdymą ginčija tuo pagrindu, kad i) jai apie bylą nebuvo žinoma; ii) sprendimas yra šališkas ieškovo naudai; ir iii) sprendimu pažeistos „Info“ intelektinės nuosavybės teisės į programinę įrangą, taip pat pažeista [2009 m. balandžio 23 d. Direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos](#).

„Auditur“ siekia sprendimo vykdymo Lenkijoje.

Klausimai

1. Ar siekiant Vokietijos teismo sprendimo vykdymo būtų remiamasi naujausios redakcijos Reglamentu Briuselis I, ar Europos vykdomuoju raštu?
2. Kokia procedūra turėtų būti remiamasi:
  - a. siekiant sprendimo vykdymo Lenkijoje?
  - b. nesutinkant su sprendimo vykdymu Lenkijoje?

Užduotys

a. Naudodamiesi e. teisingumo portalu, raskite tinkamą formą, kurią būtina gauti kilmės valstybėje.

a. Naudodamiesi e. teisingumo portalu, raskite kompetentingą teismą, kuriame būtų priimtas sprendimas nesutikti su sprendimo vykdymu jūsų pačių valstybėje narėje.

---

¹ Parengta vykdant projektą „Geresnis Europos tarpvalstybinių procedūrų taikymas: teisės ir kalbos mokymai Europos teismų darbuotojams“, Dotacijos sutarties numeris: 806998.

3. Jei „Info“ siekia užginčyti sprendimo vykdymą Lenkijoje, aptarkite keliamus argumentus.
  - a. Ar pranešimo apie dokumentą, kuriuo pradėtas procesas, neįteikimas turi įtakos vykdymui?
  - b. Ar argumentas, kad sprendimas buvo šališkas ieškovo naudai, turi įtakos vykdymui?
  - c. Ar tariamas ES teisės pažeidimas turi įtakos vykdymui?
4. Tarkime, kad Vokietijoje vykstant teismo procesui, „Auditor“ Varšuvoje pareiškė prašymą dėl laikino „Info“ turto Lenkijoje arešto.
  - a. Ar Lenkijos teismai turi jurisdikciją areštuoti turtą?
  - b. Ar Lenkijos teismai turi jurisdikciją dėl bylos nagrinėjimo iš esmės?
5. Tarkime, kad po ilgo teismo proceso „Info“ ir „Auditor“ nusprendžia susitarti taikiai. Jie pas Vokietijos notarą sudaro vykdytino autentiško dokumento formos taikos sutartį. Sutartyje „Info“ sutinka „Auditor“ sumokėti 10 000 eurų. Tačiau vėliau „Info“ atsisako mokėti.
  - a. Ar ši taikos sutartis gali būti vykdoma Lenkijoje remiantis naujausios redakcijos Reglamentu Briuselis I? Apibūdinkite procedūrą, kuria turi vadovautis „Auditor“.
  - b. Ar ši taikos sutartis gali būti vykdoma remiantis Reglamentu dėl Europos vykdomojo rašto? Apibūdinkite procedūrą, kuria turi vadovautis „Auditor“.

Užduotys

Naudodamiesi e. teisingumo portalo skiltimi „Reglamentas Briuselis I (naujausia redakcija)“ arba „Europos vykdomojo rašto procedūra“, raskite atitinkamas formas dėl autentiško dokumento, teismo patvirtinto susitarimo arba teismo sprendimo vykdymo.

Metodologiniai patarimai

Mokymo tikslai:

- Supažindinti dalyvius su reglamentų taikymo sritimi.
- Išaiškinti pagrindinių reglamentuose įtvirtintų taisyklių tikslus.
- Paaiškinti skirtingos jurisdikcijos taisyklių taikymą.
- Išaiškinti galimus sunkumus, susijusius su keliais tuo pačiu metu dėl tų pačių klausimų pateiktais reikalavimais.
- Išaiškinti įvairias sprendimų judėjimo galimybes.
- Sustiprinti dalyvių įgūdžius taikant Europos teisės aktus.
- Supažindinti dalyvius su kai kuriais svarbiausiais atitinkamos ES teismų praktikos sprendimais.

Nacionaliniame mokymų seminare būtų naudinga, jei dalyviai nuorodomis į atitinkamus skelbiamus dokumentus ir atitinkama teismų praktika galėtų naudotis savo gimtąja kalba.

Metodologija

Išsiaiškinti, kurios nuostatos yra taikytinos bet kurioje byloje su tarpvalstybiniu elementu, padėtų šie žingsniai:

- 1 žingsnis. Nustatykite atitinkamą teisės sritį.
- 2 žingsnis. Įvertinkite, su kuriuo privatinės tarptautinės teisės aspektu yra susijęs ginčas.
- 3 žingsnis. Susiraskite atitinkamus ES ir tarptautinės teisės šaltinius.
- 4 žingsnis. Pasitikslinkite atitinkamų ES ir tarptautinių teisės aktų materialinę ir geografinę taikymo sritį bei taikymą laiko atžvilgiu; jei aktualus daugiau nei vienas teisės aktas, įvertinkite jų tarpusavio santykį.
- 5 žingsnis. Raskite taikytinas teisės normas.

Atkreiptinas dėmesys, kad tais atvejais, kai tam tikroje tarpvalstybinio pobūdžio byloje netaikytinas joks ES, tarptautinis daugiašalis arba dvišalis teisės aktas, bus būtina atsižvelgti į savarankiškas atitinkamos valstybės privatinės tarptautinės teisės noras.

Siūlomas sprendimas

1. Ar siekiant Vokietijos teismo sprendimo vykdymo būtų remiamasi naujausios redakcijos Reglamentu Briuselis I, ar Europos vykdomuoju raštu?

Nauja tarpvalstybinė vykdymo procedūra įtvirtinta [2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente \(EB\) Nr. 805/2004, sukuriančiame neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą](#).

Šio reglamento tikslas – skatinti laisvą teismo sprendimų judėjimą nustatant tam tikrus minimalius reikalavimus (1 straipsnis). Europos vykdomasis raštas – nesudėtinga procedūra, kurią galima naudoti neginčytiniams tarpvalstybinio pobūdžio reikalavimams. Svarbu tai, kad teismo sprendimas gali būti vykdomas be būtinybės vykdymo valstybėje narėje kreiptis dėl kokių nors tarpinių jo pripažinimo ir vykdymo procedūrų.

Europos vykdomasis raštas neriboja 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – naujos redakcijos Reglamentas Briuselis I) taikymo. Atitinkamai abu šie teisės aktai egzistuoja kartu. Europos vykdomojo rašto principas – valstybių narių teismų sprendimų (ir autentiškų dokumentų) tarpusavio pripažinimas. Sprendimą priėmęs nacionalinis teisėjas jį patvirtina kaip Europos vykdomąjį įsakymą ir sprendimas tampa vykdytinas ES teritorijoje.

Turi būti tenkinami šie reikalavimai:

Šis reglamentas, kaip ir naujos redakcijos Reglamentas Briuselis I, taikomas civilinėse ir komercinėse bylose (2 straipsnis) ir ši sąvoka aiškintina autonomiškai. Europos vykdomasis raštas netaikomas mokesčių, muitų ar administraciniams byloms arba valstybės atsakomybei už veiksmus ir neveikimą vykdant valstybės įgaliojimus.

Reglamentas taikomas tik „neginčytiniams reikalavimams“ (išsamesnis paaiškinimas pateiktas toliau).

Kad sprendimas būtų pripažintas Europos vykdomuoju raštu, jis turi atitikti visas 6 straipsnyje nustatytas sąlygas:

- teismo sprendimas (teismo patvirtintas susitarimas, autentiškas dokumentus) turi būti vykdytinas kilmės valstybėje narėje;
- teismo sprendimas neturi prieštarauti naujos redakcijos Reglamente Briuselis I nustatytoms jurisdikcijos taisyklėms;
- procedūra turi atitikti III skyriuje nustatytus minimalius reikalavimus.

Pačią „neginčytinų reikalavimų“ sąvoką nėra lengva suprasti. Ji apibrėžta Reglamento 3 straipsnio 1 dalyje. Pavyzdžiui, reikalavimas laikomas neginčytinu, jei skolininkas su juo aiškiai sutiko arba niekada jam neprieštaravo.

Reikalavimas laikomas neginčytinu, jeigu:

- skolininkas pripažinimu ar susitarimu, kurį patvirtino teismas arba kuris buvo sudarytas prieš teismą procesinių veiksmų metu, aiškiai sutiko su juo; arba
- teismo bylos nagrinėjimo metu skolininkas niekada jam neprieštaravo; arba
- skolininkas nedalyvavo ar jam nebuvo atstovaujama teismo posėdyje, susijusiame su šiuo reikalavimu, po to, kai teismo proceso metu iš pradžių prieštaravo reikalavimui; arba
- skolininkas aiškiai sutiko su juo autentiškame dokumente.

Šiuo atveju sprendimas priimtas atsakovui neatvykus į teismo posėdį, t.y. reikalavimas nebuvo ginčijamas. Tai, kad „Info“ reikalavimą ginčijo iki teismo proceso pradžios, nėra svarbu.

Nepaisant to, minimalūs neginčytinų reikalavimų procedūros reikalavimai nebuvo įvykdyti: remiantis 13 ir 14 straipsniais, įteikiant bylos iškėlimo dokumentus, būtina atitikti tam tikrus minimalius reikalavimus.

Remiantis 12 konstatuojamąja dalimi, „[t]urėtų būti nustatyti minimalūs reikalavimai procesams, kuriuose priimami teismo sprendimai, siekiant užtikrinti, kad skolininkas būtų informuojamas apie su juo susijusius teismo veiksmus, reikalavimą aktyviai dalyvauti procese ieškiniui užginčyti ir su jo nedalyvavimu susijusias pasekmes. Apie tai skolininkui pranešama tinkamu laiku ir būdu, kad jis turėtų galimybę pasiruošti gynybai.“

Mūsų atveju dokumente nurodytas adresas buvo neteisingas, todėl „Info“ šio dokumento niekada negavo. Taigi, atsakovui nedalyvaujant priimtas sprendimas negali būti pripažįstamas Europos vykdomoju raštu.

Pastaba: net jeigu kreditorius reikalautų vykdyti sprendimą dėl Vokietijos teismo išlaidų priteisimo, Reglamentu dėl Europos vykdomojo rašto nebūtų galima remtis.

ESTT yra pripažinęs, kad Reglamento 4 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad „vykdytiną sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų sumos, esantis teismo sprendime, kuris neapima neginčytino reikalavimo, negali būti pripažintas Europos vykdomoju raštu“ (ESTT, 2017 m. gruodžio 14 d., C-66/17, *Chudas*).

Taigi, „Info“ negali pasinaudoti vykdomoju raštu.

Galimybė bet kurį valstybės narės teismo priimtą sprendimą pripažinti ir vykdyti kitoje valstybėje narėje numatyta naujos redakcijos Reglamente Briuselis I. Pagal taikymo sritį reikalaujama, kad sprendimas būtų priimtas civilinėse ir komercinėse bylose (1 straipsnis) ir procesas būtų pradėtas po 2015 m. sausio 10 d. (66 straipsnis). Šalių nuolatinė gyvenamoji (buvėnės) vieta nėra svarbi.

Reglamento Briuselis I 2 straipsnio a dalyje ir 32 straipsnyje pateiktas platus sąvokos „teismo sprendimas“ apibrėžimas. Tai – „bet koks valstybių narių teismo sprendimas, neatsižvelgiant į tai, kaip tas sprendimas gali būti įvardijamas, įskaitant nutartį, įsakymą, nutarimą ar vykdomąjį raštą, taip pat teismo pareigūno sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų nustatymo.“

Taigi, Vokietijos teismo sprendimo vykdymo turėtų būti siekiama remiantis naujos redakcijos Reglamento Briuselis I nuostatomis.

Pastaba: Reglamente dėl Europos vykdomojo rašto ir naujausios redakcijos Reglamente Briuselis I nustatytos procedūros skirtumas buvo labai svarbus, kol dar egzistavo egzekvatūros procedūra, t.y. vis dar galiojo Reglamentas 44/2001 (Briuselis I).

Dabar, kai egzekvatūros procedūra panaikinta, ši svarba sumažėjo, tačiau skirtumas yra tas, kad naujos redakcijos Reglamente Briuselis I numatyta daugiau pagrindų ginčyti sprendimo vykdymą valstybėje, į kurią kreipiamasi (žr. toliau 2 klausimą).

2. Kokia procedūra turėtų būti remiamasi

a) siekiant sprendimo vykdymo Lenkijoje?

Naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 36 straipsnyje numatyta, kad vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas kitose valstybėse narėse pripažįstamas automatiškai be jokių iki to taikomų procedūrų ar formalių etapų. Automatinio pripažinimo (*ipso iure*) principas yra venas iš Europos civilinio proceso pagrindų.

Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas toje valstybėje narėje, yra vykdytinas kitoje valstybėje narėje ir tam nereikia jo skelbti vykdytinu (39 straipsnis). Tai yra, naujos redakcijos Reglamente Briuselis I buvo panaikinta egzekvatūros procedūra, kuri buvo taikoma remiantis ankstesne šio teksto versija.

Taigi, Lenkijoje „Auditor“ neturėtų naudotis jokia konkrečia procedūra. Vokietijos bendrovė gali kreiptis į vietines vykdymo institucijas ir vadovautis Lenkijos vykdymo procesu.

Tačiau „Auditor“ privalo įrodyti, kad yra Vokietijoje priimtas sprendimas ir sprendimo vykdytiną pobūdį (42 straipsnis).

Sudarant lengvesnes galimybes vykdymui, parengtas formos pavyzdys. Remiantis 42 ir 53 straipsniais, vykdymo siekianti šalis turėtų pateikti kilmės valstybės teisme gautą pažymą, kurioje būtų patvirtinama, kad sprendimas yra vykdytinas, ir kurioje būtų pateikta teismo sprendimo santrauka ir, atitinkamais atvejais, informacija apie atlygintinas bylinėjimosi išlaidas ir palūkanų apskaičiavimą.

Pažyma, kuri yra aiški, pateikta Reglamento 1 priede.

Taigi, siekdama, kad sprendimas būtų vykdomas Lenkijoje, „Auditor“ dėl šios pažymos turėtų kreiptis Vokietijoje.

b) nesutinkant su sprendimo vykdymu Lenkijoje?

Šalis, kurios atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą, valstybėje, į kurią kreipiamasi, gali pateikti prašymą atsisakyti vykdyti sprendimą (46 straipsnis). Taigi, esant tokioms aplinkybėms, „Info“ gali kreiptis į Lenkijos teismus, prašydama atsisakyti vykdyti Vokietijos teismo sprendimą.

Prašymas atsisakyti vykdyti teismo sprendimą pateikiamas teismui, kurį atitinkama valstybė narė nurodė Komisijai pagal 75 straipsnio a punktą kaip teismą, kuriam turi būti teikiamas prašymas (žr. tolesnes užduotis).

Užduotys:

a. Naudodamiesi e. teisingumo portalu, raskite tinkamą formą, kurią būtina gauti kilmės valstybėje.

Reglamente (ES) Nr. 1215/2012 numatytos dvi formos: pažyma dėl teismo sprendimo ir pažyma dėl autentiško dokumento arba teisminės taikos sutarties.

Šias formas galima rasti čia:

https://e-justice.europa.eu/content_judgments_in_civil_and_commercial_matters_forms-273-en.do

Šiuo atveju būtina gauti pažymą dėl teismo sprendimo. Šią konkrečią formą galima rasti čia:

https://e-justice.europa.eu/dynForms.do?1557141740784&introMemberState=1&introTaxonomy=273&form4BC=jccm&subform4BC=dynform_br_a&currentPage=dynform_br_a_1&selectedFormPage=dynform_br_a_1_action&redirectPath=/jsp/dynforms/br/dynform_br_a_1_tile.jsp

b. Naudodamiesi e. teisingumo portalu, raskite kompetentingą teismą, kuriame būtų priimtas sprendimas nesutikti su sprendimo vykdymu jūsų pačių valstybėje narėje

Informaciją apie Europos teismus, į kuriuos galima kreiptis, galima rasti ES e. teisingumo portale: https://e-justice.europa.eu/content_brussels_i_regulation_recast-350-en.do.

Visas nuorodas į šiuos teismus rasite spustelėję ant valstybės vėliavos.

Pavyzdžiui, Varšuvoje kompetentingas teismas būtų *Sąd Okręgowy w Warszawie*.

3. Jei „Info“ siekia ginčyti sprendimo vykdymą Lenkijoje, aptarkite keliamus argumentus.

Priežastys, dėl kurių galima atsisakyti pripažinti ir vykdyti sprendimą, yra labai griežtai apibrėžtos 45 ir 46 straipsniuose. Kaip nurodyta 45 straipsnyje:

„Bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu teismo sprendimas nepripažįstamas, jei:

- a) toks pripažinimas aiškiai prieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai (*ordre public*);
- b) teismo sprendimas buvo priimtas, jei atsakovui, kuris neatvyko į teismą, laiku ir tinkamu būdu nebuvo įteiktas bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas, kad jis galėtų pasirengti savo gynybai, išskyrus atvejus, kai atsakovas neužginčijo teismo sprendimo, nors turėjo galimybę tai padaryti;
- c) teismo sprendimas nesuderinamas su valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių;
- d) teismo sprendimas nesuderinamas su anksčiau kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje

valstybėje priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu su sąlyga, kad ankstesnis teismo sprendimas atitinka būtinas sprendimų pripažinimo sąlygas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi;

e) teismo sprendimas prieštarauja:

- i) II skyriaus 3, 4 arba 5 skirsniams, jeigu atsakovas buvo draudėjas, apdraustasis, draudimo sutarties naudos gavėjas, žalą patyrusi šalis, vartotojas arba darbuotojas; arba
- ii) II skyriaus 6 skirsniui.“

Taigi, atsisakymo pripažinti pagrindus galima suskirstyti į tris pagrindines kategorijas:

- viešoji politika (a ir b punktai);
- sprendimų nesuderinamumas (c ir d punktai);
- kilmės valstybės teismo jurisdikcijos kontrolė (e punktas).

Viešoji politika – tradicinė privatinės tarptautinės teisės išimtis, kuria remdamasis teismas nereikalauja normų arba aktų vykdymo, jei tai prieštarauja esminiems moralės principams arba prieštarauja kuriems nors kitiems viršesniems viešiesiems interesams. Teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo atveju valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismui tai suteikia teisę atsisakyti pripažinti ir vykdyti kitos valstybės narės teismo sprendimą.

Svarbu suprasti, kad viešosios politikos sąvoka, kuria remiamasi, yra itin siaura. Ji neapima visų viešosios politikos vidaus taisyklių, o tik pagrindinius principus ir vertybes, nuo kurių negalima nukrypti. Pripažinti arba vykdyti galima atsisakyti tik tuo atveju, jei yra nustatomas pagrindinis principas, kuris būtų pažeistas vykdymo valstybėje (*effet atténué*).

Teismo sprendimų nesuderinamumas susijęs su situacijomis, kai skirtingose valstybėse priimamas daugiau nei vienas sprendimas. Tokiu atveju abu sprendimai negali būti vykdomi tuo pačiu metu ir būtina pasirinkti. Pagal Briuselio reglamentą pirmenybė teikiama pasirinkto teismo sprendimui arba, tuo atveju, jei dviejose skirtingose valstybėse yra priimti vienas kitam prieštaraujantys sprendimai – tam sprendimui, kuris priimtas pirmiau. Tokiu atveju antrasis sprendimas negali būti pripažįstamas ir vykdomas.

Galiausiai, kilmės valstybės teismo jurisdikcija tam tikrais išimtiniais atvejais (dažniausiai dėl silpnesnės šalies apsaugos ir išimtinės jurisdikcijos) valstybės, į kurią kreipiamasi, teismo gali būti kontroliuojama atsisakant sprendimą pripažinti ir vykdyti, jei minėtos jurisdikcijos taisyklės nebuvo taikytos.

Šiuo atveju nesuderinamų sprendimų nėra ir ginčas nėra priskiriamas kuriam nors iš tų retų atvejų, kai valstybės, į kurią kreipiamasi, teisėjas turėtų kontroliuoti kilmės valstybės teisėjo jurisdikciją.

Vienintelė priežastis, dėl kurios būtų galima atsisakyti sprendimą vykdyti, yra viešosios politikos išimtis.

Pati sąvoka turi būti apibrėžiama remiantis nacionaline teise, nes 45 straipsnio 1 dalies a punkte daroma nuoroda į „valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešąją tvarką (*ordre public*)“. Tačiau iš teismų praktikos aišku, kad ši sąvoka turi būti aiškinama siaurai. Remiantis Teisingumo Teismo praktika, viešosios politikos išimtis „*turėtų būti taikoma tik išimtiniais atvejais*“ (ESTT, 1988 m. vasario 4 d., *Hoffmann*, 145/86). Taigi, viešosios politikos išimties taikymą Teisingumo Teismas griežtai kontroliuoja ir riba yra labai aukšta.

Būtent todėl, labai nedaug tikimybės, kad „Info“ iškelti argumentai bus sėkmingi.

„Info“ iškelti argumentai susiję tiek su materialiniais, tiek su procesiniais viešosios politikos išimties aspektais ir turėtų būti analizuojami atskirai.

a) Ar pranešimo apie dokumentą, kuriuo pradėtas procesas, neįteikimas turi įtakos vykdymui?

45 straipsnio 1 dalies b punkte numatyta, kad sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei: „teismo sprendimas buvo priimtas, jei atsakovui, kuris neatvyko į teismą, laiku ir tinkamu būdu nebuvo įteiktas bylos iškėlimo arba lygiavertis dokumentas, kad jis galėtų pasirengti savo gynybai, išskyrus atvejus, kai atsakovas neužginčijo teismo sprendimo, nors turėjo galimybę tai padaryti.“

Taigi, „Info“ galėtų įrodinėti, kad jos teisės buvo pažeistos, nes jai nebuvo tinkamai įteiktas bylos iškėlimo dokumentas ir ji atitinkamai negalėjo pasirūpinti savo dokumentais. Tačiau 45 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytos sąlygos yra griežtos ir būtent paskutinioji sakinio dalis turi būti aiškinama taip, kad tuo atveju, jei atsakovas turėjo galimybę apskųsti sprendimą kilmės valstybėje ir to nepadarė, turėtų būti duodamas sutikimas dėl sprendimo vykdymo (ESTT, 2015 m. liepos 16 d, *Diageo Brands*, C-681/13) net ir tuo atveju, jei sprendimas nebuvo tinkamai įteiktas (ESTT, 2006 m. gruodžio 14 d, C-283/05, *ASML*).

Atsakovas, kuris neapskundžia sprendimo savo kilmės valstybėje, praranda galimybę kelti argumentus, kuriais būtų prieštaraujama jo pripažinimui. Šiuo atveju sprendimas buvo tinkamai įteiktas ir „Info“ jo neapskundė. Taigi, „Info“ negali įrodinėti, kad apie sprendimą jai buvo nežinoma.

Atitinkamai Lenkijos teismai prašymą atsisakyti vykdyti Vokietijos teismo sprendimą turėtų atmesti tuo pagrindu.

b) Ar argumentas, kad sprendimas buvo šališkas ieškovo naudai, turi įtakos vykdymui?

Nepaisant gana siauros 45 straipsnio 1 dalies b punkto formuluotės, ESTT konstatavo, kad sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakyta bet kokio šalių pagrindinių procesinių teismų pažeidimo (ESTT, 2000 m. kovo 28 d., *Krombach*, C-7/98).

Teismas konstatavo, kad „[tuometinės] Konvencijos 27 straipsnio 1 dalyje numatyta viešosios teisės išlyga galima remtis tik jei kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas arba vykdymas būtų toks nesuderinamas su valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisine sistema, kad tai pažeistų pagrindinį principą“ (p. 37), o teisė į teisingą bylos nagrinėjimą be abejonės yra viena iš tokių pagrindinių teisių. Ieškovas turi įrodyti, kad pažeidimas yra „akivaizdus teisės nuostatos, kuri atitinkamos valstybės teisinėje sistemoje laikoma esmine, arba teisės, šioje sistemoje pripažintos pagrindine, pažeidimas“ (ESTT sprendimas *Krombach*, ten pat).

Iš esmės *Krombach* ir paskesnėse bylose ESTT rėmėsi su EŽTK 6 straipsniu ir dabartinės Europos Chartijos 47 straipsniu susijusia jurisprudencija (ESTT, 2016 m. gegužės 25 d., C-559/14, *Meroni*) ir ją taikė viešosios politikos išimčiai. Todėl iš esmės, remdamasi

viešosios politikos išlyga, „Info“ turi įrodyti, kad jos teisė į EŽTK 6 straipsnyje numatytą teisingą bylos nagrinėjimą buvo pažeista.

Šiuo atveju vargu, ar šis argumentas gali būti sėkmingas, nes nepakanka vien tvirtinti, kad teisėjas buvo šališkas nepateikiant konkretnių teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimo įrodymų.

Atitinkamai Lenkijos teismai prašymą atsisakyti vykdyti Vokietijos teismo sprendimą turėtų atmesti šiuo pagrindu.

c) Ar tariamas ES teisės pažeidimas turi įtakos vykdymui?

Vien galimo (net sunkaus) nacionalinės arba ES teisės pažeidimo savaime nepakanka, kad būtų galima remtis viešosios politikos išimtimi. Tokia pozicija buvo aiškiai ESTT suformuluota *Renault* byloje (ESTT, 2000 m. gegužės 11 d., *Renault*, C-38/98), kurioje buvo nuspręsta, kad:

„Viešosios teisės išlyga <...> galima remtis tik jei kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas arba vykdymas būtų toks nesuderinamas su valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisine sistema, kad tai pažeistų pagrindinį principą. Kad būtų laikomasi draudimo kitos valstybės teismo priimtą sprendimą peržiūrėti iš esmės, pažeidimas turi apimti teisės normas, kuri valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisės sistemoje laikoma esmine, akivaizdų pažeidimą arba teisės, kuri toje teisės sistemoje laikoma pagrindine, akivaizdų pažeidimą“ ir todėl „valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teismas neturėtų atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo motyvuodamas vien tuo, kad, jo nuomone, tame sprendime klaidingai taikyta nacionalinė arba Bendrijos teisė, kitaip kiltų pavojus suabejoti Konvencijos tikslu“ (33 p.).

Taigi, šiuo atveju tai, kad galbūt buvo pažeista ES teisė, pagal viešosios politikos išimtį nėra svarbu. Ši pozicija neseniai ESTT buvo dar kartą patvirtinta (ESTT, 2015 m. liepos 16 d, *Diageo Brands*, C-681/13).

Taigi, nepanašu, kad „Info“ galėtų remtis esminio viešosios politikos aspekto išimtimi, ir dėl to Lenkijos teismai turėtų atmesti reikalavimą atsisakyti pripažinti Vokietijos teismo sprendimą tuo pagrindu. Bendrai neatrodo, kad „Info“ turėtų įtikinamų argumentų, kad galėtų reikšti prieštaravimą dėl teismo sprendimo vykdymo. Jos reikalavimas turėtų būti atmestas, o Vokietijos teismo sprendimas turėtų būti vykdomas.

4. Tarkime, kad Vokietijoje vykstant teismo procesui, „Auditor“ Varšuvoje pareiškė prašymą dėl laikino „Info“ turto Lenkijoje arešto.

a) Ar Lenkijos teismai turi jurisdikciją areštuoti turtą?

Be 4-26 straipsniuose nustatytų jurisdikcijos taisyklių naujos redakcijos Reglamente Briuselis I taip pat numatytas papildomas pagrindas jurisdikcijai dėl laikinųjų, įskaitant apsaugos, priemonės. Ieškovui sudaroma galimybė dėl šių priemonių į teismą kreiptis net ir tuo atveju, jei jurisdikciją dėl bylos esmės turi kitas teismas.

Laikinasias ir apsaugos priemones paprastai prašoma taikyti siekiant užtikrinti tam tikrų teisių apsaugą ir išsaugoti esamą padėtį, kad šalys turėtų galimybę į ieškinio užtikrinimą. Iš esmės šios priemonės yra tik laikinos. Tarptautinio pobūdžio bylose jos yra itin svarbios. Šios priemonės numatytos Reglamento 35 straipsnyje ir dėl jų priimtos kelios svarbios ESTT bylos.

Kaip nurodyta 35 straipsnyje:

„Valstybės narės teismui gali būti pateiktas prašymas taikyti pagal tos valstybės narės teisę numatytas laikinasias priemones, įskaitant apsaugos priemones, net jeigu kitos valstybės narės teismai turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės.“

Kitaip tariant, 35 straipsnyje numatytas konkretus pagrindas jurisdikcijai, tai yra, būtinybė taikyti laikinasias ir apsaugos priemones, o šios priemonės taikomos pagal nacionalinę teisę. Atitinkamai pagal nacionalinę teisę taikomas ir įrodinėjimo pareigos standartas bei procesiniai reikalavimai.

Prašomos taikyti priemonės turi atitikti Europos apibrėžimą, ESTT suformuluotą *Reichert* byloje: tai – „priemonės, kurios Konvencijos taikymo srityse skirtos išsaugoti faktinę ar teisinę padėtį tam, kad apsaugotų teises, kurias prašoma pripažinti bylą iš esmės nagrinėjančio teismo“ (ESTT, 1992 m. kovo 26 d., C-261/90, *Reichert*, 34 p.).

Be to, tarp prašomos taikyti priemonės ir teismo, į kurį kreipiamasi, turi būti ryšys. Teisingumo Teismas garsiojoje *Van Uden* byloje pripažino:

„laikinių arba apsaugos priemonių taikymui <...>, be kita ko, taikoma sąlyga, kad turi būti realus prašomų taikyti priemonių dalyko ir teismo, kurio prašoma taikyti tas priemones, valstybės teritorinės jurisdikcijos ryšys“ (ESTT, 1988 m. lapkričio 17 d., C-391/95, *Van Uden*, 48 p.).

Šiuo atveju „Info“ siekia, kad „Auditor“ lėšos būtų išaldytos Lenkijoje. Atrodo, kad dvi ESTT nustatytos sąlygos yra tenkinamos. Lėšų išaldymas atitinka *Reichert* byloje suformuluoto apibrėžimo reikalavimą ir, jeigu išaldomos lėšos yra Lenkijoje, taip pat yra realus ryšys, kaip reikalaujama *Van Uden* sprendime. Taigi, jei „Info“ laikysis Lenkijos įstatymų reikalavimų, Lenkijos teismas galėtų skirti jos prašomas laikinasias ir apsaugos priemones.

Pastaba: apskritai sutinkama, kad laikinių ir apsaugos priemonių poveikis apsiriboja valstybe, kurioje jos nustatytos. Sprendime *Denilauler* Teisingumo teismas pripažino:

„Konvencijos III antraštinėje dalyje nustatytos teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo sąlygos nevykdomos laikinių ar apsaugos priemonių, kurias paskyrė ar leido paskirti teismas, nenurodęs šaliai, prieš kurią šios priemonės nukreiptos, atvykti į teismą, ir kurios yra skirtos vykdyti nutarties dėl šių priemonių prieš tai neįteikus tai šaliai, atveju. Iš to darytina išvada, kad šio pobūdžio teismų sprendimams Konvencijos III antraštinėje dalyje numatyta supaprastinta vykdymo procedūra yra netaikoma“ (ESTT, 1980 m. gegužės 21 d., 125/79, *Denilauler*, 17 p.).

Be to, paprastai laikoma, kad *Van Uden* byloje nurodytas „realus ryšys“ reiškia, kad teismas jurisdikciją turi tik tuo atveju, jei vykdymas yra įmanomas toje pačioje valstybėje narėje. Būtent dėl šios priežasties sprendimai dėl laikinių ir apsaugos priemonių nepatenka į laisvo sprendimų judėjimo sistemą; jų judėjimas nėra laisvas. Taigi, teismas negali išduoti pažymos

dėl sprendimo vykdytinumo, jei pagal savo jurisdikciją jis skiria tik laikinas ir apsaugos priemones.

b) Ar Lenkijos teismai turi jurisdikciją dėl bylos nagrinėjimo iš esmės?

Remiantis 35 straipsnyje įtvirtintais konkrečiais jurisdikcijos pagrindais, teismas, į kurį kreiptasi, *neturi* teisės nagrinėti bylos iš esmės. Kad galėtų bylą nagrinėti iš esmės, Lenkijos teismai turėtų nustatyti Reglamente įtvirtintus jurisdikcijos pagrindus. Šiuo atveju Lenkijos teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti bylą iš esmės. Lenkijos teismas ne tik yra antras teismas, į kurį kreiptasi (ir todėl turintis sustabdyti bylos nagrinėjimą remiantis *lis pendens*), tačiau taip pat yra susitarimas dėl teismo pasirinkimo, pagal kurį pasirinkti Hamburgo teismai. Dėl to kitos valstybės narės teismai negali turėti jokios jurisdikcijos.

Taigi, nagrinėjamu atveju Lenkijos teismas gali skirti laikinąją priemonę, tačiau negali bylos nagrinėti iš esmės.

Pastaba: kaip nurodyta *Van Uden* byloje, nėra svarbu, ar kreiptasi į teismą, kuris turi jurisdikciją nagrinėti bylą iš esmės, ar ne.

ESTT nusprendė (dėl Briuselio konvencijos 24 straipsnio, kuris dabar yra naujos redakcijos Reglamento Briuselis I 35 straipsniu):

„Todėl darytina išvada, jog tais atvejais (kaip ir pagrindinėje byloje), kai prašymo dėl laikinųjų priemonių taikymo dalykas susijęs su klausimu, patenkančiu į Konvencijos materialinę taikymo sritį, ta Konvencija taikoma, todėl jos 24 straipsniu gali būti grindžiama laikinąsias apsaugos priemones taikančio teismo jurisdikcija, net jeigu bylos nagrinėjimas iš esmės jau buvo *ar galėjo būti* pradėtas ir nei jei byla turėtų būti nagrinėjama arbitru“ (išskirta autoriaus).

5. Tarkime, kad po ilgo teismo proceso „Info“ ir „Auditor“ nusprendžia susitarti taikiai. Jie pas Vokietijos notarą sudaro vykdytino autentiško dokumento formos taikos sutartį. Sutartyje „Info“ sutinka „Auditor“ sumokėti 10 000 eurų. Tačiau vėliau „Info“ atsisako mokėti.

Vykdytinų autentiškų dokumentų vykdymas yra numatytas tiek naujos redakcijos Reglamente Briuselis I, tiek ir Reglamente dėl Europos vykdomojo rašto. Procedūros nėra identiškos, tačiau labai panašios. Šiuo atveju atrodo, kad abiem procedūromis galima naudotis siekiant to paties rezultato: autentiško dokumento vykdymo.

a) Ar ši taikos sutartis gali būti vykdoma Lenkijoje remiantis naujausios redakcijos Reglamentu Briuselis I? Apibūdinkite procedūrą, kuria turi vadovautis „Auditor“.

Autentiškų dokumentų ir teismų sprendimų vykdymas numatytas Reglamento 58 straipsnyje, kuriame teigiama, kad „vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas toje valstybėje narėje, yra vykdytinas kitoje valstybėje narėje ir tam nereikia jo

skelbti vykdytinu. Autentiškas dokumentas gali būti nevykdomas tik tokiu atveju, jeigu jo vykdymas akivaizdžiai prieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai (*ordre public*).“

Sąlygos ir procesiniai reikalavimai yra tokie patys, o teismų sprendimų vykdymo nuostatų taikymas yra numatytas 58 straipsnyje. Todėl sprendimą vykdyti prašanti šalis turi turėti užpildytą konkrečią Reglamento III priede numatytą formą, kurioje patvirtinamas dokumento autentiškumas ir vykdytinumas.

Ši forma turėtų būti užpildyta kilmės valstybėje. Tuomet valstybėje, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, jį bus galima vykdyti pagal vietos procesą ir taikant vietos teisę.

Taigi, autentiškas dokumentas gali būti lengvai vykdomas Lenkijoje.

b) Ar ši taikos sutartis gali būti vykdoma remiantis Reglamentu dėl Europos vykdomojo rašto? Apibūdinkite procedūrą, kuria turi vadovautis „Auditor“.

Kaip aptarta, 2004 m. balandžio 21 d. Reglamentu (EB) Nr. 805/2004 įtvirtintu vykdomuoju raštu kilmės valstybėje yra numatyta specifinė procedūra, kuria remdamasis kreditorius, kurio reikalavimas skolininkui yra neginčytinas, gali kreiptis dėl konkretaus sprendimo (t.y., Europos vykdomojo rašto), kurį nedelsiant galima vykdyti valstybėje, kurioje jis yra vykdytinas. Vykdomasis raštas – veiksminga sprendimų vykdymo Europoje galimybė, ypač todėl, kad Europos vykdomąjį raštą sunku nuginkčyti (pvz., žr. Reglamento 10 straipsnį).

Pagal savo pobūdį vykdomasis raštas apsiriboja „neginčytiniais“ reikalavimais. Šiuo atveju reikalavimas į šią kategoriją patenka, nes „skolininkas aiškiai su tuo sutiko autentiškame dokumente“, kaip ir reikalaujama pagal 3 straipsnio 1 dalies d punktą.

Taigi, šiuo atveju Vokietijos bendrovei verčiau remtis Europos vykdomojo rašto procedūra.

Kreditorius turi kreiptis dėl Europos vykdomojo rašto pažymėjimo, kurio forma nurodyta Reglamento III priede ir kuriuo patvirtinamas dokumento autentiškumas bei vykdytinumas.

Ši forma turėtų būti užpildyta kilmės valstybėje. Tuomet valstybėje, kurioje prašoma vykdyti sprendimą, jį bus galima vykdyti pagal vietos procesą ir taikant vietos teisę. Taigi, teismo patvirtintos taikos sutarties vykdymą Lenkijoje būtų galima lengvai užtikrinti remiantis Europos vykdomojo rašto procedūra.

Užduotis: naudodamiesi e. teisingumo portalo skiltimi „Reglamentas Briuselis I (nauja redakcija)“ arba „Europos vykdomojo rašto procedūra“, raskite atitinkamas formas dėl autentiško dokumento, teismo patvirtinto susitarimo arba teismo sprendimo vykdymo.

Nors Europos vykdymo procedūrų reikalavimai labai panašūs, jie skiriasi atsižvelgiant į priemonę, kurią prašoma vykdyti. Šalys gali naudotis keliomis formomis.

Reglamente dėl Europos vykdomojo rašto numatytos trys skirtingos formos (sprendimams, teismo patvirtintiems susitarimams, autentiškiems dokumentams), kurias galima rasti čia:

https://e-justice.europa.eu/content_european_enforcement_order_forms-270-en.do?clang=en.

Naujos redakcijos Reglamente Briuselis I numatytos tik dvi skirtingos formos (sprendimams, autentiškiems dokumentams ir teismo patvirtintiems susitarimams). Jas galima rasti čia:

https://e-justice.europa.eu/content_judgments_in_civil_and_commercial_matters_forms-273-en.do?clang=en).